

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8644/2021
17.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Драгане Бољевић и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Мишковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, Београд, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 883/19 од 24.09.2020. године, на седници одржаној 17.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 883/19 од 24.09.2020. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 883/19 од 24.09.2020. године, донетом у другом степену, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 7038/18 од 13.11.2018. године, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 200.000,00 динара, са законском затезном каматом од 13.11.2018. године до исплате. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 7038/18 од 13.11.2018. године, тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену ревизију је благовремено изјавио тужилац из свих законом прописаних разлога.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр.72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20), Врховни касациони суд је оценио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Ревизијом тужиоца указује се на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, због које се ревизија, у складу са чланом 407. став 1. тачка 1. до 3. ЗПП, не може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је био припадник резервног састава Војске Југославије за време НАТО агресије и учествовао у борбеним дејствима на територији Косова и Метохије у периоду од 05.04.1999. до 24.06.1999. године. Након повратка са ратишта код тужиоца су се јављали симптоми повећане узбудљивости, нервоза, несаница и ноћне море праћене сликама са ратишта, због чега је самоиницијативно почео да користи лекове за смирење. Уз терапију је бивао смиренији, али би се без ње симптоми појачавали. Тужилац се први пут јавио психијатру 05.05.2016. године, када му је постављена дијагноза: посттрауматски стресни поремећај и неуротски поремећај неурастеничног типа и одређена терапија, а тужбу у овом поступку поднео је 13.05.2016. године.

Посттрауматски стресни поремећај (F4 3.1) представља хроничну болест која има своје акутно стање, које се јавља до шест месеци од престанка трауматских искустава, а уколико у том периоду симптоми не нестану, болест прелази у хроничну фазу и, после две до три године, настаје трајна промена личности. Код тужиоца је постојало акутно стање посттрауматског стресног поремећаја након повратка са ратишта, које се огледало у смањеној могућности тужиоца да се адаптира животним околностима. Временом су ови симптоми губили на интензитету, али су се код тужиоца, због дугог трајања ових симптома, појавили симптоми већег замора, опште телесне слабости, проблеми са спавањем, немогућношћу релаксације, снижене фрустрационе толеранције и слабе контроле импулса који условљавају чешће емоционално неадекватне реакције у интерперсоналним сукобима, што тужиоца осујећује у свакодневном животу и 10% умањује његову животну активност. Све описано одговара симптомима друге болести - неуротски поремећај неурастеничног типа (DNV F 48).

На основу утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је тужиочева болест (посттрауматски стресни поремећај) добила коначан облик 2016. године и да предметно потраживање није застарело, због чега је делимично усвојио тужбени захтев, применом чл. 173, 174. и 200. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, сматрајући да је основан приговор застарелости потраживања који је истакла тужена, јер су протекли рокови из члана 376. Закона о облигационим односима.

Законом о облигационим односима – ЗОО прописано је (члан 376. став 1) да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило (став 1) и да у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала (став 2). Одредбама истог закона прописане су и последице наступања застарелости (члан 360) које се огледају у томе да: застарелошћу престаје право захтевати испуњење обавезе (став 1); застарелост наступа кад протекне законом одређено време у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе (став 2); као и почетак тока застарелости - први дан после дана кад је поверилац имао право да захтева испуњење обавезе (члан 361. став 1) и наступање застарелости – кад истекне последњи дан законом одређеног времена (члан 362).

У конкретној правној ствари, код утврђивања да ли је неко лице претрпело нематеријалну штету, у ком тренутку и обиму, треба имати у виду да штетна радња, као животни догађај, и штета, која настаје када се испоље последице по живот, тело и здравље у виду претрпљених физичких и душевних болова и страха, нису једно те исто. За почетак објективног рока застарелости потраживања није битно када се оштећени обратио лекару одговарајуће струке, нити кад му се успостави и саопшти дијагноза, јер је он могао годинама да трпи последице а да се не јави лекару, као што је и тужилац чинио у конкретном случају, већ је битно када је болест по редовном медицинском току прешла у хроничну фазу и тако попримила облик коначног стања. Дакле, почетак рока застарелости рачуна се у конкретном случају од дана када је обољење тужиоца - посттрауматски стресни поремећај прешло из акутне у хроничну фазу, што се десило по истеку до шест месеци од престанка трауматских искустава (боравка тужиоца на ратишту), односно истеком 1999. године, јер су се први симптоми и изражене психичке тегобе појавиле одмах по повратку са ратишта. Протек рока застарелости од пет година од сазнања за штету из члана 376. став 2. ЗОО (тзв. објективни рок) значи да потраживање у сваком случају престаје, независно од тога да ли је и када оштећени сазнао да су последице обољења трајне и да се његово здравствено стање даљим лечењем неће побољшати. Субјективни рок тече у оквиру објективног рока, па протеклом објективног рока застарелости потраживање у сваком случају престаје.

Будући да је тужба у овој правној ствари поднета 13.05.2016. године, након протека како субјективног трогодишњег, тако и објективног рока застарелости од пет година, неосновано се ревизијом тужиоца указује да је побијаном пресудом погрешно одбијен тужбени захтев за накнаду тражене нематеријалне штете.

Нису основани наводи ревизије да је другостепени суд занемарио изјашњење судског вештака и, супротно лекарској струци и пракси, сам преквалификовао тренутак настанка коначног облика тужиоачеве болести. Напротив, другостепени суд је извео правилан закључак о времену у ком је тужиоачево обољење попримило коначан ток управо на основу налаза и мишљења судског вештака. Почетак објективног рока другостепени суд је правилно повезао са моментом у ком је болест тужиоца задобила хронични облик, што се десило истеком 1999. године, због чега је јасно да је објективни рок протекао пре подношења тужбе. Чињенице да је тужилац 2016. године сазнао за дијагнозу болести од које болује (посттрауматски стресни поремећај), као и то да се код њега, као последица тог обољења, у међувремену појавило и друго обољење (неуротски поремећај неурастеничног типа), нису од утицаја, јер је застарелост тужиоачевог потраживања накнаде штете наступила најкасније 2005. године. То што је тужиоачево обољење хронично, због чега његово лечење непрестано траје и није завршено и што се његово здравствено стање постепено погоршавало, само по себи јесте разлог за пружање судске заштите, подразумева се, под законом прописаним условима и у законом приописаним роковима. Међутим, чињеница да је застарело тужиоачево потраживање које проистиче из болести (штете), која је добила коначан (хроничан) облик најкасније почетком 2000. године, производи правне последице које се огледају у томе да тужилац не може остварити ни право на накнаду штету која је проистекла накнадно, настанком другог обољења као последице болести у вези са којом он није благовремено остварио правну заштиту.

На друкчију одлуку не утиче ни указивање ревизијом на „најновије“ пресуде Врховног касационог суда од 2017. и 2018. године и нижестепених судова, као и на одлуке Уставног суда, с обзиром да суд пресуђује на основу Устава, закона и других општих аката, потврђених међународних уговора и општеприхваћених правила међународног права. Свака судска одлука, иако се доноси у чињенично и правно сличним случајевима, зависи од низа околности везаних за конкретан случај, те је увек неопходно да се правично и законито расправе сви аспекти конкретног случаја и донесе правилна одлука о праву тужиоца, што је у овом поступку и учињено. Предметна одлука, с обзиром на врсту спора, садржину тражене судске заштите, начин пресуђења и разлоге за одлуку о тужбеном захтеву, који проистичу из правилног и ујединаченог тумачења и примене права, заснована је на правном схватању израженом у низу одлука овог суда, које прихватају и нижестепени судови.

Правилна је одлука другостепеног суда о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредаба чланова 153. и 154. ЗПП.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Марина Милановић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**